DUURZAAM DENKEN & DOEN

VERHALEN VAN VERANDERING

Duurzaamheidsverslag — 2025

UNIVERSITEIT GENT

VOORWOORD

“Iedereen kijkt vanuit een andere achtergrond naar duurzaamheid, en dat geeft telkens nieuwe inzichten.”

Deze uitspraak van student Joppe Raymaekers komt uit een van de verhalen die u verderop in dit duurzaamheidsverslag kunt lezen. Het vat perfect de multiperspectivistische kijk op duurzaamheid aan de UGent samen.

Het illustreert ook hoe duurzaamheid aan de UGent niet enkel een verhaal van het beleid is. Het is een verhaal van alle UGent’ers samen: academici, studenten, beleidsmedewerkers, alumni… Zoals vicerector Herwig het mooi zegt: “Onze sterkte is de combinatie van top-down en bottom-up.”

Dit duurzaamheidsverslag is een doorsnede van waar we staan in onze groene transitie. Het toont welke maatregelen we nemen om die transitie verder vorm te geven én te versnellen, welke resultaten we boeken, en hoe we onze ambities verder concretiseren in nieuwe acties. Maar u leest er ook hoe UGent’ers deze complexe uitdaging vertalen naar het verschil dat zij kunnen maken. Top-down en bottom-up.

In de pertinente vraagstukken die vandaag leven rond klimaat en duurzaamheid, moeten we onszelf de vraag stellen welke plaats wij als universiteit innemen. Het antwoord is dat van een voortrekker.

Daarom moet duurzaamheid de rode draad vormen doorheen de drie pijlers waarop de UGent is gebouwd: onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Het volstaat niet om enkel wetenschappelijk onderbouwde kennis over duurzaamheidskwesties te vergaren, we moeten er ook mee aan de slag. Wat we uitdragen, moeten we ook zelf waarmaken. Als universitaire gemeenschap, elk met een eigen achtergrond en nieuwe inzichten.

Petra De Sutter en Herwig Reynaert
Rector en vicerector

INHOUD

11 DUURZAAMHEID VERANKEREN: ONZE STRATEGIE EN ORGANISATIE

16 ONDERWIJS EN ONDERZOEK ALS MOTOR VOOR DUURZAAMHEID

23 VAN METEN NAAR MINDEREN: ENERGIE EN MOBILITEIT ALS HEFBOOM VOOR CO_2-REDUCTIE

30 CAMPUSONTWIKKELING: GROEIEN NAAR DUURZAME EN KLIMAATBESTENDIGE CAMPUSSEN

36 CIRCULAIRE MATERIALEN EN DUURZAME VOEDING

42 FINANCIËLE HEFBOMEN VOOR EEN DUURZAME TOEKOMST

6 Duurzaamheid aan onze universiteit

32 Een kleinere voetafdruk voor labo's

13 Duurzaamheid in de opleidingen

38 Het engagement van studenten

18 De fietsprofessor over mobiliteit

28 Werken aan groenere campussen

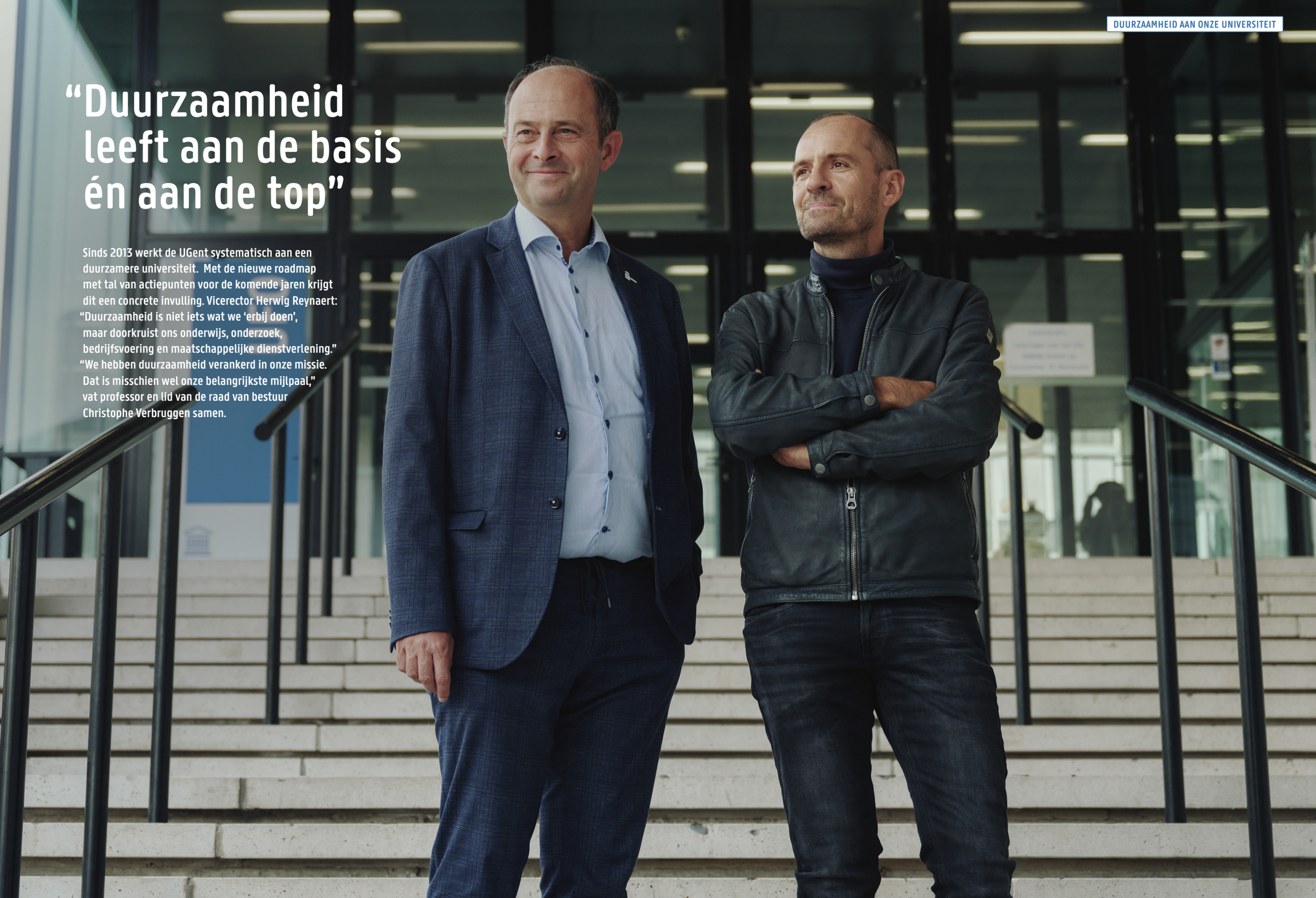

“Duurzaamheid leeft aan de basis én aan de top”

Sinds 2013 werkt de UGent systematisch aan een duurzamere universiteit. Met de nieuwe roadmap met tal van actiepunten voor de komende jaren krijgt dit een concrete invulling. Vicerector Herwig Reynaert: “Duurzaamheid is niet iets wat we ‘erbij doen’, maar doorkruist ons onderwijs, onderzoek, bedrijfsvoering en maatschappelijke dienstverlening.” “We hebben duurzaamheid verankerd in onze missie. Dat is misschien wel onze belangrijkste mijlpaal,” vat professor en lid van de raad van bestuur Christophe Verbruggen samen.

Herwig Reynaert: “Als universiteit moeten we de voortrekkersrol durven opnemen. Niet vanuit een ivoren toren, maar in nauwe dialoog met onze studenten, medewerkers en de samenleving. Duurzaamheid moet een rode draad zijn in alles wat we doen.”

CHRISTOPHE VERBRUGGEN

- is historicus en lid van de Raad van Bestuur van de UGent. Hij leidt het Ghent Centre for Digital Humanities en onderzoekt de wisselwerking tussen mens, technologie en samenleving, met bijzondere aandacht voor ecologische geschiedenis en digitale duurzaamheid.

Van visie naar uitvoering

De nieuwe roadmap duurzaamheid 2025–2028 vertaalt die visie naar concrete actiepunten. “De roadmap is een kompas én een werkinstrument,” legt Herwig Reynaert uit. “Ze helpt ons prioriteiten bepalen, opvolgen en bijsturen. Als vicerector neem ik daar, samen met de rector, de verantwoordelijkheid voor op.”

Christophe Verbruggen benadrukt het belang van continuïteit: “De roadmap is geen papieren oefening. We koppelen er concrete KPI’s aan en volgen vanuit de raad van bestuur jaarlijks op wat werkt. Zo houden we koers, ook in tijden van budgettaire beperkingen.”

Twee prioriteiten springen eruit: duurzaamheid verder verankeren in het onderwijs en de mobiliteitstransitie nieuw leven inblazen. “De modal shift bij onze medewerkers stagneert,” ziet Christophe Verbruggen. “Daarom investeren we in extra fietsvoorzieningen en laadpalen, maar ook in communicatie en participatie. Draagvlak creëer je alleen als mensen het voordeel zien van de verandering, dat heb ik als historicus geleerd uit onze sociale geschiedenis. Veel collega’s weten bijvoorbeeld niet dat ze een subsidie kunnen krijgen voor hun professionele treinreizen.”

Kracht van dialoog en betrokkenheid

Binnen bijna elke faculteit is vandaag een duurzaamheidscommissie actief. “Daar ontmoeten medewerkers en studenten elkaar,” vertelt Herwig Reynaert. “Sommige collega’s en studenten vinden dat we niet ver genoeg gaan met onze inspanningen, anderen dat we te snel evolueren. Dat spanningsveld hoort erbij. Het is onze taak om alle perspectieven te laten spreken en te streven naar een sereen debat. Daarom willen Petra en ik Open Fora organiseren met personeel en studenten. De ideeën die daar naar voren zullen komen, kunnen onze transitie verrijken en versnellen.”

HERWIG REYNAERT

- is vicerector van de Universiteit Gent en professor in de politieke wetenschappen. Hij was jarenlang decaan van de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen en speelde een sleutelrol in de oprichting van het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling.

De Denktank Transitie UGent en de Green Office spelen een cruciale rol bij de verspreiding en sensibilisering rond duurzaamheidsdenken. “De denktank bundelt expertise uit de hele universiteit in verschillende werkgroepen, van biodiversiteit tot energie. Het is een echte gangmaker,” zegt Christophe Verbruggen trots. “De Green Office zorgt dat goede ideeën van onderuit hun weg vinden naar beleid. Dat is onze sterkte: de combinatie van top-down en bottom-up. Ik ben er trots op dat we vanuit de Raad van Bestuur het voortbestaan van de Green Office hebben kunnen verzekeren tijdens de voorgaande besparingen.”

Een voorbeeld van initiatieven van onderuit zijn de Living Labs die via de UGent CO_2-taks op vliegreizen worden gefinancierd. “Het gaat om kleinschalige experimenten met een grote impact,” aldus Christophe Verbruggen. “Want ze leveren inzichten op die onze bedrijfsvoering en campussen duurzamer maken.”

Duurzaamheid in de praktijk

Op het terrein is de vooruitgang zichtbaar. De CO_2-uitstoot door woon-werkverkeer daalde sterk, en met projecten als *UGent Verbeeldt 2050* wil de universiteit haar verouderde gebouwen energie-efficiënter en groener maken. Toch blijven de middelen beperkt. “We krijgen als universiteit structureel te weinig financiering om ons patrimonium grondig te verduurzamen,” zegt Christophe Verbruggen. “Daar moeten ook andere overheden hun verantwoordelijkheid nemen.” Herwig Reynaert: We zitten inderdaad in een besparingscontext, maar we kunnen nog altijd prioriteiten bepalen en daarop inzetten. Uiteraard zullen we druk leggen op andere overheden om meer te doen, maar duurzaamheid is een gedeelde verantwoordelijkheid.”

Nieuwe technologieën brengen dan weer nieuwe vragen. “Artificiële intelligentie opent enorme mogelijkheden, maar →

ook uitdagingen," stelt Christophe Verbruggen. "De energie die zulke modellen verbruiken, is gigantisch. Het is onze taak om die technologie groener te maken. Want a priori AI verbannen uit onderzoek omwille van de enorme ecologische voetafdruk, vind ik geen optie." Herwig Reynaert vult aan: "Studenten en onderzoekers moeten zich wel bewuster zijn van de ecologische en ethische dimensies van AI."

Sociale duurzaamheid

Het duurzaamheidsbeleid bij de UGent gaat verder dan ecologie alleen. Christophe Verbruggen: "We werken dit najaar onze roadmap diversiteit af. We kozen bewust voor een aparte roadmap diversiteit, maar er zit uiteraard veel overlap tussen beide domeinen. Sociale rechtvaardigheid is òòk een onmisbaar luik van duurzaamheid." Een mooi voorbeeld is de eiwitshift in de studentenrestaurants, met meer plantaardige opties. "Niet iedereen heeft toegang tot duurzame voeding," zegt hij. "Daarom willen we die betaalbaar én aantrekkelijk maken."

Persoonlijke drijfveren

Voor Herwig Reynaert begon het duurzaamheidsverhaal jaren geleden binnen de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen. "Het Centrum voor Duurzame Ontwikkeling is daar ontstaan, net als de samenwerking met collega's uit andere disciplines. Ik probeer ook persoonlijk mijn voetafdruk al decennialang zo klein mogelijk te houden, al lukt dat niet altijd even goed."

Klimaatplan — Universiteit Gent

"Als universiteit moeten we de voortrekkersrol opnemen. Niet vanuit een ivoren toren, maar in nauwe dialoog met onze studenten, medewerkers en de samenleving."

Christophe Verbruggen vond zijn weg naar duurzaamheid via de wetenschap. "Als student eind jaren 90 raakte ik gefascineerd door ecologische geschiedenis. Ik volgde toen ook vakken bij de bio-ingenieurs en in de biologie, want duurzaamheid vraagt de facto een interdisciplinaire aanpak. Hier aan de UGent gaan we voor een transdisciplinaire aanpak. Kijk naar initiatieven als de Stadsacademie, waar ook Stad Gent bij betrokken is. Vandaag onderzoek ik met mijn team de dynamiek tussen mens en natuur in het interdisciplinaire Ghent Centre for Digital Humanities. Die blik vanuit het verleden helpt om de toekomst beter te begrijpen."

Vooruitkijken

Beiden geloven dat de UGent haar doel om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn kan benaderen, al zal het niet op alle vlakken lukken. "Dat mag ons niet defaitistisch maken," besluit Christophe Verbruggen. "Het motiveert om verder te denken: wat na 2050?"

Herwig Reynaert knikt: "We willen het bewustzijn vergroten en iedereen uitnodigen om mee te doen. Alleen door samen te werken – studenten, personeel, bestuur en partners – houden we duurzaamheid levend. Niet als modewoord, maar als fundament van onze universiteit."

1. Duurzaamheid verankeren: onze strategie en organisatie

WAT WE AL BEREIKTEN

De UGent beschikt over een duidelijke duurzaamheidsvisie en een Klimaatplan 2020–2030.

Duurzaamheid is stevig verankerd in de organisatie:

- De **Commissie Duurzaamheidsbeleid** is een permanente adviesraad.
- **Team Duurzaamheid** werkt transversaal om het beleid voor te bereiden en op te volgen en is geconnecteerd met de faculteiten en universiteitsdiensten.
- Er zijn sterke netwerken actief, zoals de facultaire duurzaamheidscommissies, de denktank **Transitie UGent**, **thematische werkgroepen** en de **Green Office**.
- De UGent rapporteert regelmatig via duurzaamheidsverslagen en interne communicatie.

Externe samenwerkingen versterken het beleid, o.a. met **ENLIGHT**, **CESAER**, het **International Sustainable Campus Network**, **The Shift** en het **Gents Klimaatforum**.

Initiatieven zoals **'Making Tomorrow'**, de **Groene Ruijter-award** en de **vrijwilligerswerking** stimuleren engagement.

Samen bouwen aan een duurzame UGent

Duurzaamheid is geen bijzaak, maar een kernwaarde van de Universiteit Gent.

Met onze duurzaamheidsvisie, het Klimaatplan en de Roadmap 2025–2028 geven we richting aan onze ambities. Deze documenten zijn niet louter beleidsstukken, maar een uitnodiging aan de hele UGent-gemeenschap — onderzoekers, lesgevers, medewerkers, studenten, alumni en partners — om mee te bouwen aan een duurzame toekomst.

We creëren ruimte voor betrokkenheid, samenwerking en experiment. Via studentenonderzoek, beleidsvoorbereidend werk en living labs werken we samen aan kennis en oplossingen. Sterke netwerken zoals de denktank Transitie UGent, thematische werkgroepen, facultaire duurzaamheidscommissies en de Green Office ondersteunen die beweging.

Een gedeelde verantwoordelijkheid

Duurzaamheid realiseren doen we samen, met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden:

- De bestuursorganen bepalen de koers en worden ondersteund door adviesraden en commissies zoals de Onderwijsraad, de Onderzoeksraad, Bouwcommissie en de Sociale raad. Zij zorgen ervoor dat duurzaamheidsdoelen ingebed worden in elk beleidsterrein.
- Faculteiten en universiteitsdiensten vertalen de roadmap naar concrete acties binnen hun werking en brengen hun expertise in.
- De commissie Duurzaamheidsbeleid bewaakt het beleid, stemt acties op elkaar af en doet voorstellen voor verbetering.
- Het team Duurzaamheid ondersteunt het management en begeleidt faculteiten en Universiteitsdiensten bij het uitrollen van duurzaamheidsinitiatieven. Het faciliteert werkgroepen, zet living labs op en verbindt mensen en ideeën. Het team communiceert en bouwt het duurzaamheidsnetwerk verder uit. Ze zorgen ook voor monitoring en rapportering rond de voortgang van de roadmap.
- Thematische werkgroepen of platformen bestaan uit experten, beleidsmedewerkers en geëngageerde medewerkers en studenten. Ze werken aan concrete acties en beleidsvoorstellen. Ze delen kennis, experimenteren met oplossingen en volgen de voortgang op.
- Transitie UGent stimuleert open dialoog: een denktank waar experten, beleidsmedewerkers, medewerkers en studenten samen nadenken over de rol van de UGent in de klimaattransitie.
- Green Office Gent verbindt studenten en vrijwilligers die duurzame projecten opzetten en bottom-upinitiatieven ondersteunen.

ONZE DOELEN VOOR 2025-2028

- Alle beleidsbeslissingen zijn in lijn met het Klimaatplan en de duurzaamheidsvisie.
- De **Roadmap Duurzaamheid** bepaalt de prioriteiten in functie van beschikbare middelen.
- Bestuursorganen, adviesraden, faculteiten, diensten en studenten werken actief samen.
- Experten, beleidsmedewerkers en studenten bundelen hun krachten in thematische werkgroepen.
- De UGent creëert ruimte en kaders waarin medewerkers en studenten zich uitgenodigd voelen om initiatief te nemen.

ONZE VOLGENDE STAPPEN

- Verankering van het Klimaatplan en de Roadmap in de besluitvorming, met duidelijke mandaten en verantwoordelijkheden.
- Jaarlijkse evaluatie van het actieplan en tweejaarlijkse publiekscommunicatie.
- Voorbereiding op verplichte duurzaamheidsrapportering (CSRD), accreditatie-eisen en rankings.
- Ontwikkeling van een universiteitsbreed dashboard met indicatoren.
- Sterke universiteitsbrede communicatie over duurzame beleidskeuzes en initiatieven.
- Nauwe dialoog met faculteiten om duurzaamheid in hun werking te integreren.
- Ondersteuning van facultaire bottom-upinitiatieven, (studenten)onderzoek en living labs.
- Vorming en sensibilisering rond duurzaamheid voor personeel en studenten.

Een universiteit in dialoog met de samenleving

De UGent wil een brug slaan tussen de academische wereld, het beleid en de burgers. We werken daarvoor samen met lokale en internationale partners, denktanks en NGO's om kennis te delen, van elkaar te leren en onze maatschappelijke impact te versterken.

Duurzaamheid is een gedeeld verhaal.

We nodigen iedereen uit om mee te denken, te experimenteren en de duurzame toekomst van de UGent mee vorm te geven.

HOE INTEGREER JE DUURZAAMHEID IN OPLEIDINGEN?

Ongelijke toegang tot gezondheidszorg, de impact van armoede op gezondheid of het gebrek aan gezondheidsgeletterdheid: stuk voor stuk duurzaamheidsvraagstukken waar toekomstige gezondheidsprofessionals mee te maken krijgen. Anne Magherman, beleidsmedewerker maatschappelijke outreach bij de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen, vertelt hoe de faculteit de opleiding geneeskunde ondersteunt bij de integratie van het aspect duurzaamheid in het curriculum.

"Door de sociale dimensie van duurzaamheid centraal te zetten, maakten we het thema veel herkenbaarder en breder toegankelijk."

Hoe hebben jullie het aangepakt?
Anne Magherman: "Het initiatief kwam vanuit de opleiding zelf, mee op aangeven van de studenten. Ook lesgevers vroegen ons hoe ze maatschappelijke duurzaamheidscompetenties sterker konden integreren in hun onderwijs. Samen met meer dan dertig geëngageerde lesgevers, studenten en de collega's van de centrale en facultaire dienst onderwijsondersteuning hebben we een stappenplan uitgewerkt. Ook het UZ Gent - dat al grote stappen gezet heeft om duurzaamheid in de werking te integreren – reageerde enthousiast en was een belangrijke partner in dit project."

Jullie leggen inhoudelijk de focus vooral op sociale rechtvaardigheid. Waarom?
"Toen we met dit traject startten, merkten we dat studenten en lesgevers duurzaamheid vooral koppelen aan klimaat en ecologie. Dat zijn belangrijke aspecten – ook in de zorg, maar het gaat binnen ons vakgebied misschien nog meer om sociale duurzaamheid. Bijvoorbeeld: hoe zorg je dat patiënten in armoede toegang krijgen tot kwaliteitsvolle zorg? Hoe kan je hen ondersteunen om gezonde keuzes te maken? Door die sociale dimensie centraal te zetten, maakten we het thema veel herkenbaarder en breder toegankelijk. En precies dat heeft ervoor gezorgd dat veel collega's en studenten zich wilden engageren voor dit pilootproject om duurzaamheid structureel te integreren in de opleiding."

Welke keuzes maakten jullie bij het uittekenen van de leerlijn?
"Door duurzaamheid aan bod te laten komen in bestaande vakken en werkvormen kozen we voor een geïntegreerde aanpak die niet leidt tot grote curriculumwijzigingen of bijkomende studiebelasting. Studenten moeten afstuderen met de reflex om duurzame keuzes mee te nemen in hun beslissingen als arts. Dat vertaalden we in concrete duurzaamheidscompetenties."

Hoe kreeg dat vorm in de opleiding?
"Nadat we een groep gemotiveerde lesgevers en studenten hadden samengesteld,maakten we eerst een scan van het huidige curriculum: waar is er al aandacht voor duurzaamheid, waar liggen kansen? Het bleek dat er al behoorlijk wat aspecten van duurzaamheid aanwezig waren, maar ze werden dikwijls niet zo benoemd en erkend. Deze aspecten benoemen als duurzaam maakt al een groot verschil. Daarnaast voegden we een stuk basistheorie toe om studenten kennis te laten maken met verschillende duurzaamheidsmodellen. Samen met de centrale onderwijsdienst ontwikkelden we hiervoor een digitaal leerpad. Door dit leerpad faculteitsbreed aan te bieden crëeren we voor zowel studenten als lesgevers een gemeenschappelijke basis. Want ook professionalisering van lesgevers is een noodzakelijke randvoorwaarde voor succes."

BIO

- **Anne Magherman** is beleidsmedewerker maatschappelijke outreach bij de faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen (UGent). Ze begeleidde de integratie van maatschappelijke- en duurzaamheidscompetenties in de opleiding Geneeskunde en werkt aan de uitrol in andere opleidingen van de faculteit.

Hoe maak je duurzaamheid in de zorg concreet voor studenten en docenten?
"Door duurzaamheid te integreren in praktijkvoorbeelden en casussen. Denk bijvoorbeeld aan een oefening rond een kansarm gezin of het verantwoord voorschrijven van medicatie. We benoemen deze expliciet als een duurzaamheidsvraagstuk. Of door het aanbieden van masterproefonderwerpen gerelateerd aan duurzaamheid, bijvoorbeeld rond het duurzaam gebruik van anesthesiegassen. Er bestaat ook een educatieve game, ontwikkeld binnen een Europees project door enkele collega's in de faculteit. In dit spel maken studenten keuzes als arts in de zorgtrajecten van hun patiënten waarbij ze meteen de impact zien van hun keuzes op duurzaamheid. Daarnaast organiseren we professionaliseringssessies voor lesgevers, zodat ze zelf de link met duurzaamheid in hun lessen kunnen leggen."

Wat waren de grootste uitdagingen?
"Het overvolle curriculum maakte dit project natuurlijk extra uitdagend. Duurzaamheid mocht geen extra studiebelasting met zich meebrengen. Daarom werken we gefaseerd en kiezen we voor een organische integratie in het curriculum: we zijn gestart in de eerste bachelor en rollen progressief elk jaar verder uit. Zo is er na zes jaar een volledige leerlijn over het hele curriculum met voldoende lesgevers die aandacht hebben voor duurzaamheid in hun vak. Een ander aandachtspunt was kant-en-klaar materiaal en voldoende ondersteuning voor lesgevers. Lesgevers wilden weten: hoe pak ik dit concreet aan in mijn les? Het brede aanbod dat werd samengesteld met verschillende tools en werkvormen – zo'n 25-tal – is een grote hulp."

Wat maakte dit project tot een succes?
"Dat we het samen hebben gedaan. Studenten, lesgevers, de duurzaamheidscoördinator van het UZ Gent, de centrale onderwijsdienst, de facultaire dienst onderwijsondersteuning, het Centrum voor Duurzaamheidsonderzoek van de UGent: iedereen bracht eigen expertise en enthousiasme. Het was de keuze van de opleiding om dit te doen, en dat voel je aan het draagvlak. Die combinatie van bottom-up engagement en goede ondersteuning biedt dit project maximale slaagkansen."

Wat brengt de toekomst?
"De leerlijn in de opleiding geneeskunde is ons proefproject. Nu willen we hetzelfde traject doorlopen met andere opleidingen van onze faculteit. De opleiding logopedische en audiologische wetenschappen, tandheelkunde en biomedische wetenschappen staan alvast te trappelen van ongeduld. En verder kijken we naar een sterkere integratie in interdisciplinaire projecten binnen ons onderwijs. Duurzaamheidsvraagstukken worden vaak 'wicked problems' genoemd door hun complexiteit. Een interdisciplinaire aanpak is dan ook vaak de aangewezen weg."

2. Onderwijs en onderzoek als motor voor duurzaamheid

WAT WE AL BEREIKTEN

- De UGent stimuleert interdisciplinair en maatschappelijk relevant onderzoek via initiatieven zoals Interdisciplinary Research Consortia (IDC), IOF Business Development Centers en International Thematic Networks (ITN).
- Het **Maatschappelijk Valorisatiefonds** moedigt onderzoekers aan om de maatschappelijke impact van hun werk te versterken.
- Beleid rond maatschappelijke valorisatie werd verankerd in de faculteiten Recht en Criminologie, Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen en Letteren en Wijsbegeerte.
- Kennis, infrastructuur en diensten worden veel meer gedeeld over faculteiten heen dankzij **core facilities**.
- We brengen onze expertise naar buiten via het onderzoeksinformatiesysteem GISMO en research explorer.
- In het onderwijs is duurzaamheid geïntegreerd op verschillende niveaus: in opleidingen, vakken en extracurriculaire initiatieven. Lesgevers worden ondersteund en gevormd om duurzaamheid in hun onderwijs te verwerken.

Onderzoek dat het verschil maakt

De Universiteit Gent wil dat haar onderzoek mee het verschil maakt in de wereld. We stimuleren interdisciplinariteit en maatschappelijke impact, zodat kennis niet in een lade verdwijnt maar bijdraagt aan oplossingen voor echte uitdagingen: van klimaat en energie tot gezondheid en sociale rechtvaardigheid.

De UGent stimuleert dit met oproepen rond 'IOF business development centra', 'international thematic networks' en steun voor 'interdisciplinaire onderzoeksconsortia met maatschappelijke impact'. Er zijn ondertussen meerdere onderzoeksconsortia (Natural Resource Platform, EnerGentIC, ...) waarin onderzoekers werken rond duurzaamheidsthema's over de grenzen van disciplines heen. Met het Maatschappelijk Valorisatiefonds en via platforms als GISMO en de Research Explorer helpen we kennis haar weg te vinden naar beleid, bedrijven en burgers.

Duurzaamheid als vast onderdeel van onderwijs

De UGent werkt structureel aan de integratie van duurzaamheid in haar onderwijs. Dat gebeurt op verschillende niveaus: faculteiten, opleidingen en lesgevers worden ondersteund via sensibilisering, vorming en begeleiding. Tegelijk ontstaan er ook heel wat initiatieven van onderuit, gedragen door studenten en medewerkers.

Zo zijn er universiteitsbrede keuzevakken waarin sociaal-ecologische thema's centraal staan, en meerdere opleidingen hebben een leerlijn duurzaamheid opgenomen in hun programma. De UGent organiseert ook Sustainability Summer Schools, waar studenten interdisciplinair en kritisch werken rond maatschappelijke uitdagingen. Voor doctoraatsstudenten is er een Winter School over de rol van kritisch, verantwoord en interdisciplinair onderzoek binnen de duurzaamheidstransitie.

Via de Future Proef Award worden masterproeven met een focus op duurzaamheid extra in de verf gezet. Zo krijgen sociaal-ecologische vraagstukken een prominente plaats in het afstudeerwerk van studenten.

Ondersteuning voor lesgevers

Lesgevers en opleidingsverantwoordelijken krijgen praktische ondersteuning via onderwijstips en vorming, zoals 'Duurzaamheid: hoe maak je er werk van in je opleiding?' en '... in je lespraktijk?'. Ook in de basistrainingen voor onderwijspersoneel is duurzaamheid een vast onderdeel. Er zijn bovendien professionaliseringsinitiatieven die helpen omgaan met maatschappelijke uitdagingen in de onderwijspraktijk.

ONZE DOELEN VOOR 2025-2028

- We hebben een onderzoeksbeleid waarin duurzaamheid centraal staat en samenwerking over disciplines heen vanzelfsprekend wordt.
- Er bestaat een helder kader voor maatschappelijke impact en valorisatie van onderzoek.
- De UGent maakt haar studenten vertrouwd met ecologische, sociale en economische duurzaamheidsvraagstukken en mogelijke oplossingen.
- Duurzame ontwikkeling is geïntegreerd in alle opleidingen en onderwijspraktijken.

ONZE VOLGENDE STAPPEN

- Oprichting van het **Netwerk ImpactCoördinatie (NIC)**, dat expertise en ervaring bundelt om betekenisvol onderzoek te stimuleren en kritsch inzicht te vergroten in maatschappelijke impact.
- Analyse van obstakels voor inter- en transdisciplinair onderzoek en onderwijs.
- Ondersteuning op maat van opleidingen en lesgevers die duurzaamheid sterker willen verankeren in hun onderwijs.
- Integratie van duurzaamheid in de **basistrainingen en professionalisering** van lesgevers.
- Uitbouw van **living labs** om verder te verduurzamen en inter- en transdisciplinair onderzoek te stimuleren.
- Uitwerken van een beleidskader rond de aanpak van bedreiging en intimidatie van wetenschappers, waardoor de UGent eenieder op de best mogelijke manier voorbereidt, ondersteunt en beschermt.

In samenwerking met de samenleving

De UGent stimuleert samenwerking met externe partners via Community Service Learning en Call for Challenges, waarbij studenten en onderzoekers samen werken aan concrete maatschappelijke problemen. De Stadsacademie, een samenwerking tussen de UGent en Stad Gent, is een platform voor transdisciplinair onderzoek en onderwijs rond complexe duurzaamheidsvraagstukken.

Hoewel er al veel goede voorbeelden zijn, wil de UGent hier de komende jaren nog ambitieuzer op inzetten. Een sterk kader en een inspirerende context zijn nodig om onderzoekers, studenten, lesgevers en maatschappelijke partners samen te brengen rond de vraag hoe onderwijs en onderzoek kunnen bijdragen aan een duurzamere samenleving. Door betere samenwerking en ondersteuning kunnen we onze collectieve kennis en expertise inzetten om écht impact te maken.

Onze ambitie? Een UGent die met kennis, creativiteit en samenwerking de grenzen verlegt — voor een duurzame toekomst voor iedereen.

Scan de QR-code voor de roadmap

Fietsprofessor MEREDITH GLASER gidst Gent naar een duurzame toekomst

Meredith Glaser, Amerikaanse expert in duurzame mobiliteit, ziet de fiets niet zomaar als een vervoersmiddel, maar als een lens om naar onze samenleving te kijken. Hoe weerbaar zijn we tegen klimaatverandering? Hoe gezond is onze leefomgeving en hoe inclusief zijn onze straten? Als houder van de Leerstoel Fiets aan de UGent brengt ze academisch onderzoek, politiek en onze realiteit samen. 'Dat je in Gent met z'n twee naast elkaar kan fietsen, is een ongelofelijke luxe.'

Waar komt je fascinatie voor fietsen vandaan?

"Ik ben opgegroeid in Californië, in een regio die zeer auto-afhankelijk is. Dat stond me al heel jong tegen, want ik wilde me op eigen kracht kunnen verplaatsen. Sinds 2009 woon ik in Nederland en intussen is fietsen een tweede natuur voor mijn kinderen, mijn partner en mezelf. Met ons viertjes bezitten we geloof ik een stuk of tien fietsen *(lacht)*. Toch beschouw ik mezelf niet als een fietser in de strikte zin van het woord, waarbij je een gespierde persoon in een strak pakje voor je ziet. In de eerste plaats ben ik een moeder die de fiets gebruikt om boodschappen te doen of de kinderen weg te brengen. We moeten af van dat beeld van de wielrenner in lycra."

Wat bedoelt u daarmee?

"Zolang we fietsen vooral zien als sport of woon-werkverkeer en zolang het beleid focust op het verhogen van het aantal fietsers, missen we een groot deel van de bevolking en wordt het debat algauw ideologisch en gepolariseerd. Het beleid en onze ideeën moeten verbreden: hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen van 8 tot 80 jaar zich veilig en gezond kan verplaatsen? Dan maken we ruimte om het te hebben over leefbare straten, bijvoorbeeld. En over klimaatverandering. Als we klimaatbestendig willen worden, moeten we als samenleving afkicken van onze autoverslaving."

Afkicken van de auto, hoe beginnen we daaraan?

"Dat vraagt verandering op veel niveaus. Bouwen aan de bereidheid om dichter bij werk, school en hobby's te wonen, bijvoorbeeld. Willen werken aan een inclusieve publieke ruimte, waarin iedereen zich durft te begeven. Maar het gaat ook over de mentaliteit die we al heel jong krijgen aangeleerd. Kijk naar films, boekjes of speelgoed voor heel jonge kinderen. Hoe vaak draait het om autootjes en hoe zelden zie je een moeder die naast haar kind fietst? Daarom is interdisciplinariteit zo belangrijk: psychologie, communicatie, rechten, gezondheidswetenschappen – al deze disciplines hebben een rol in dit debat. Tijdens mijn masterstudie in stedelijke planning en volksgezondheid *(Universiteit van Californië, Berkeley, red.)* kwam ik tot het inzicht dat gezondheid niet alleen een kwestie van persoonlijke keuzes is, maar dat het veel meer te maken heeft met je ruimtelijke, sociale omgeving en met het beleid dat gevoerd wordt."

Dat lijkt wel een perfecte match met de Leerstoel Fiets.

"Een collega stuurde me de vacature door en zei: 'Je kunt hier onmogelijk níét op solliciteren.' *(lacht)* Alles in de beschrijving paste bij mijn expertise en ik had natuurlijk de papers van Frank (Witlox, promotor) gelezen. Waar ik vooral blij om ben, is dat ons onderzoek niet in een ivoren toren plaatsvindt en nadien achter een betaalmuur verdwijnt. Het is de Vlaamse minister voor Mobiliteit en Openbare Werken die ons subsidieert en onze bevindingen naar

"Het beleid en onze ideeën moeten verbreden: hoe kunnen we ervoor zorgen dat iedereen van 8 tot 80 jaar zich veilig en gezond kan verplaatsen?"

MEREDITH GLASER

- Is experte ruimtelijke ordening, transport en mobiliteit en de eerste fietsprofessor in Vlaanderen. Als leerstoelhouder van de Leerstoel Fiets aan de UGent helpt ze mee het Vlaamse fietsbeleid te onderbouwen.
- Ze doceert ook aan de Universiteit van Amsterdam en is ceo van de ngo Urtban Cycling Institute.

OVER DE LEERSTOEL FIETS

De Leerstoel Fiets aan de UGent werd begin 2024 opgericht op initiatief van voormalig Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken Lydia Peeters. Promotor is Frank Witlox, die benadrukt dat de leerstoel "verschillende partijen rond de tafel brengt en een brug slaat tussen fundamenteel onderzoek en beleid."

Het kleine, interdisciplinair samengestelde team werkt rond actuele thema's zoals infrastructuur, fietsveiligheid en gedragsverandering, met bijzondere aandacht voor hoe kinderen hun omgeving beleven. Ook wordt de link met projecten als 'UGent Verbeeldt 2050' gemaakt: hoe de herinrichting van campussen de mobiliteit van studenten en personeel kan sturen en welke rol de fiets daarin speelt. In de begeleidingscommissie zetelen de Vlaamse Fietsmanager en het kenniscentrum Fietsberaad Vlaanderen.

De leerstoel is verankerd binnen de vakgroep Geografie, maar betrekt ook collega's uit de ingenieurswetenschappen, gezondheidswetenschappen en sociologie. Zo groeit hij uit tot een laboratorium voor ideeën die hun weg vinden naar beleid en praktijk.

beleid wil vertalen. Dat is soms lastig, want onderzoekers en beleidsmakers spreken niet altijd dezelfde taal. Maar juist in die wrijving ontstaat vooruitgang."

Waar focust uw onderzoek op?

"Het centrale thema van de leerstoel is 'inertie' of weerstand. Het betekent dat verandering moeilijk is, maar ook dat, zodra iets in beweging komt, het kan blijven bewegen. We bekijken het op verschillende niveaus: van individuen tot instanties. Eén doctoraat focust bijvoorbeeld op kinderen: hoe ervaren zij fietsen, hoe wordt er in de media over ongevallen met kinderen bericht, en hoe kunnen zij een stem in het beleid krijgen?"

Wat betekent uw rol in Gent concreet?

"Ik combineer de leerstoel met mijn werk aan de Universiteit van Amsterdam en mijn job als CEO van het Urban Cycling Institute. Een krankzinnig pakket, eigenlijk *(lacht)*. Elke vier à zes weken kom ik een paar dagen naar Gent voor overleg en colleges. Ik kijk er enorm naar uit om les te kunnen geven, want de studenten van nu zijn de planners en beleidsmakers van morgen. Hen uitdagen om kritisch en vernieuwend te denken is een essentieel onderdeel van dit werk."

U ziet hier veel studenten fietsen. Heeft u een boodschap voor hen?

"Ook al ben je helemaal niet vertrouwd met Gent, het is een geweldige plek om te fietsen. In het laatste decennium heeft de stad een ongelofelijke transformatie doorgemaakt die de veiligheid en gezondheid ten goede is gekomen. Stap dus gewoon op de fiets! En als je niet zeker van je stuk bent, fiets dan samen. Het feit dat je hier vaak veilig met twee naast elkaar kan fietsen, is een enorme luxe."

Wat kan er beter in Gent?

"Er zijn spanningen tussen de stad en de randgemeenten. De uitdagingen rond fietsen en duurzame mobiliteit spelen zich dan ook niet alleen in de binnenstad af en het zou goed zijn om te onderzoeken welke routes studenten en UGent-personeel precies nemen en wat hun ervaringen zijn. Binnenkort start, met dat opzet, een nieuwe onderzoeker aan de leerstoel. De UGent heeft als ambitie om in 2050 duurzaam te zijn in de breedste zin van het woord *(zie kader)*. Fietsen en het mobiliteitsbeleid vormen daar een belangrijk onderdeel van."

3. Van meten naar minderen: energie en mobiliteit als hefboom voor CO_2-reductie

WAT WE AL BEREIKTEN

De UGent berekende haar eerste volledige **CO_2-voetafdruk** in 2019 en stelde duidelijke **science-based targets** op voor 2030.

ONZE DOELEN VOOR 2025-2028

- → De universiteit stap voor stap voorbereiden op **klimaatneutraliteit in 2050**.
- → CO_2-uitstoot verminderen tegen 2030 met minstens **27%** ten opzichte van 2019, met de ambitie om **46% reductie** te halen.

ONZE VOLGENDE STAPPEN

Ontwikkelen van projecten en hulpmiddelen om onze CO_2-impact te verminderen, vooral op vlak van energieverbruik en mobiliteit.

Waar staat de UGent vandaag?

In 2024 stootte de UGent in totaal 41.472 ton CO_2e (CO_2-equivalenten) uit. Dat is ongeveer 20% minder dan in 2019. De grootste bronnen van uitstoot zijn energieverbruik op onze campussen, vliegreizen en woon-werkverkeer.

Voor die drie sectoren willen we een reductie realiseren van 27% t.o.v. 2019 (Well Below 2°C of WB2C), maar streven naar een reductie van 46% (Well Below 1.5°C of WB1.5°C). Deze doelstellingen werden gevalideerd door het Science-Based Targets initiative (SBTi), een internationaal initiatief dat toeziet op wetenschappelijk onderbouwde klimaatplannen.

De overige emissies van bouw-, labo-, kantoormaterialen, afvalverwijdering, voeding, e.d. reduceren we met eigen doelstellingen.

DE SCOPE

De koolstofvoetafdruk omvat zowel de directe als de indirecte uitstoot van verschillende broeikasgassen, zoals CO2, onderverdeeld in 3 'scopes':

Scope 1: de directe uitstoot van broeikasgassen op onze campussen door het verbruik van brandstoffen, gas, eigen wagens en het vrijkomen van koelgassen
Scope 2: de indirecte uitstoot van broeikasgassen door de consumptie van aangekochte elektriciteit en warmte die elders werd geproduceerd
Scope 3: alle andere indirecte uitstoot, voornamelijk door:
- Mobiliteit, nl. pendelverkeer en dienstreizen door personeel
- Afvalverwerking

De indirecte uitstoot van onderstaande activiteiten wordt nog niet in rekening gebracht, gezien de grote onzekerheid en onvolledigheid van de beschikbare data:

- → Pendelverkeer en vliegreizen door studenten
- → Productie van aangekochte materialen, zoals apparatuur, ICT-hardware, materialen, chemicaliën, verbruiksgoederen, voeding voor de studentenrestaurants, ...
- → Bouw en renovatie van gebouwen en verharde oppervlaktes
- → Investeringsportefeuille

	Emissies (tCO_2e)							
	1998	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2030
Energie	34.777	28.696	27.375	33.341	25.079	24.149	23.552	
Mobiliteit		22.300	11.883	11.062	14.249	14.527	16.706	
Directe afvalstromen		626	626	626	951	858	1.051	
Koelmiddelen		555	555	555	667	453	163	
Totaal		52.177	40.439	45.584	40.946	39.987	41.472	
T.o.v. 2019 (%)			-22,50%	-12,64%	-21,52%	-23,36%	-20,52%	
WB2C: -27,5% t.o.v. 2019 tegen 2030								37.828
WB1.5: -46,2% t.o.v. 2019 tegen 2030								28.071

Fossielvrij verwarmen, ruimte efficiënter benutten

De UGent zet grote stappen om het energieverbruik en de CO_2-uitstoot te verminderen. Met de structuurvisie *UGent Verbeeldt 2050* hebben we een renovatieplan voor alle gebouwen opgesteld. Nieuwe gebouwen zoals iGent (Campus Ardoyen) en The Core (Campus UZGent) zijn al volledig fossielvrij. Fossielvrije renovaties van Paddenhoek, Rectoraat 1, home Fabiola en nieuwbouw S11 zijn in voorbereiding of uitvoering. Daarnaast produceren we zelf groene stroom via zonnepanelen en drie windturbines op Campus Melle, en kopen we 100% groene elektriciteit aan.

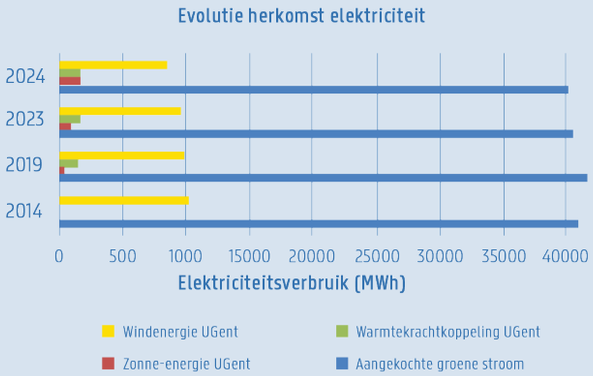

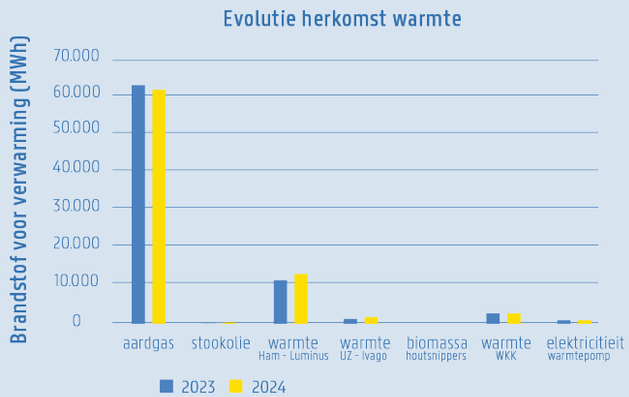

Onze doelstellingen zijn ambitieus: tegen 2030 willen we de CO_2-uitstoot door verwarming en elektriciteit minstens 27% verminderen (WB2C-scenario) en liefst 46% (WB1.5C-scenario). Bovendien streven we naar een jaarlijkse daling van het energieverbruik met 2,5% en bouwen we fossielvrij of maken gebouwen warmtepompklaar. Daarnaast verhogen we de ruimte- en energie-efficiëntie door maatregelen uit de energiecrisis grotendeels te behouden, de bezettingsgraad van kantoren en auditoria op te trekken en meer core facilities te voorzien voor gedeeld gebruik van onderzoeksinfrastructuur.

De komende jaren wordt strengere regelgeving de belangrijkste drijfveer voor nieuwbouw, renovaties, installaties en investeringen in eigen groene energieproductie.

Om deze doelen te halen, koppelen we de roadmap van UGent Verbeeldt 2050 aan CO_2-reductie, werken we campusplannen uit voor fossielvrije energie en vertalen we Europese Green Deal-regels naar concrete projecten. We investeren in energie-efficiëntie en groene energie, bouwen een energiemonitoringsplatform, bereiden de vernieuwing van de windturbines op Campus Melle voor en onderzoeken of een ESCO-model haalbaar is om grote installaties door te lichten en te optimaliseren.

Sinds 2019 daalde het brandstofverbruik met 5% en het elektriciteitsverbruik met 4%. We blijven inzetten op fossielvrije renovaties, meer zonnepanelen en plannen voor warmtenetten.

De ambitie is helder: minder uitstoten, meer delen, slimmer bewegen en duurzamer leven — samen richting 2050.

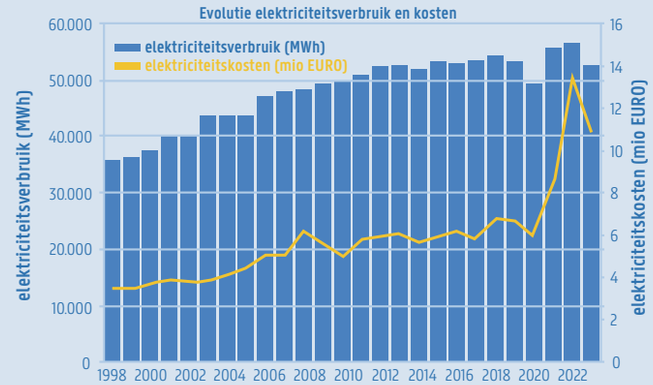

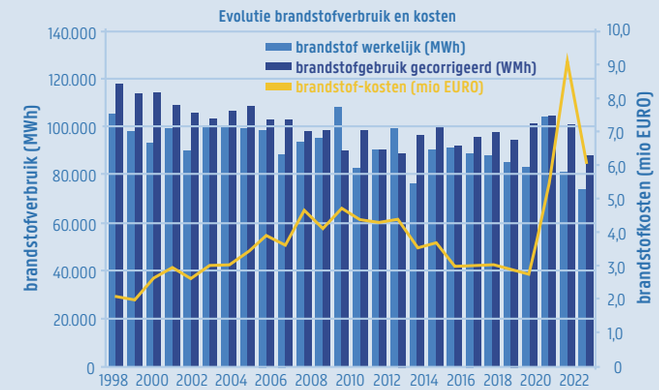

Reizen met minder uitstoot

Internationale samenwerking is cruciaal voor onze universiteit, maar duurzaam reizen is een uitdaging. Daarom hanteert de UGent een duurzaam reisbeleid dat bepaalt dat er alleen gevlogen wordt als het echt nodig is: treinreizen tot acht uur zijn de standaard. Studenten krijgen ondersteuning om duurzaam te reizen: wie voor een studie- of stageverblijf met de trein reist, krijgt een **extra beurs**. Reizen korter dan een maand buiten Europa zijn niet toegelaten.

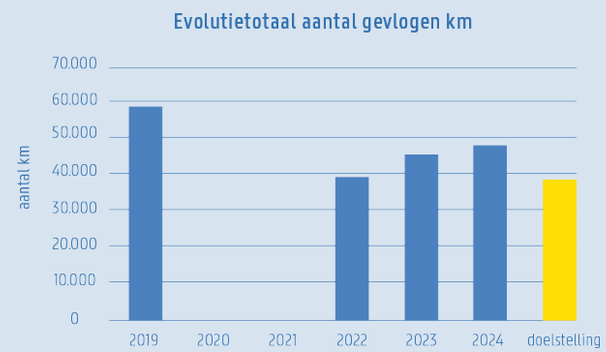

De doelstelling is om tegen 2030 de CO_2-uitstoot door vliegreizen minstens 27% te reduceren (WB2C-scenario) en liefst 46% (WB1.5C-scenario). Daarbij zoeken we een evenwicht tussen de nood om internationaal aanwezig te zijn en de urgentie van de klimaatproblematiek. We willen opschuiven naar duurzame alternatieven en niet-noodzakelijke reizen ontmoedigen.

Het aantal vluchten daalde sinds 2019 met 25%, het aantal gevlogen kilometer met 24%. De coronacrisis zorgde uiteraard voor een kentering. Vele internationale contacten gebeuren nu immers online. Daarnaast moedigen we duurzaam reizen aan door duurzame vervoersalternatieven in de kijker te zetten. We brengen de voortgang per faculteit in kaart en innen een CO_2-bijdrage voor de noodzakelijke vluchten.

Slimmer onderweg: fietsen, autodelen en vergroenen

Duurzame mobiliteit is meer dan minder rijden — het gaat om anders bewegen. De UGent stimuleert duurzame mobiliteit met maatregelen zoals fietshersteldiensten, terugbetaling van openbaar vervoer, dienstfietsen, deelauto's, park-and-ridezones en een fietslease-systeem. Het parkeerbeleid ontmoedigt korte autoritten: wie binnen 5 km woont krijgt geen standaard parkeerrechten, en nieuwe parkings worden enkel voorzien als er geen capaciteit op wandelafstand is. Daarnaast lopen pilootprojecten voor duurzame leveringen via centrale hubs en groene 'last miles'.

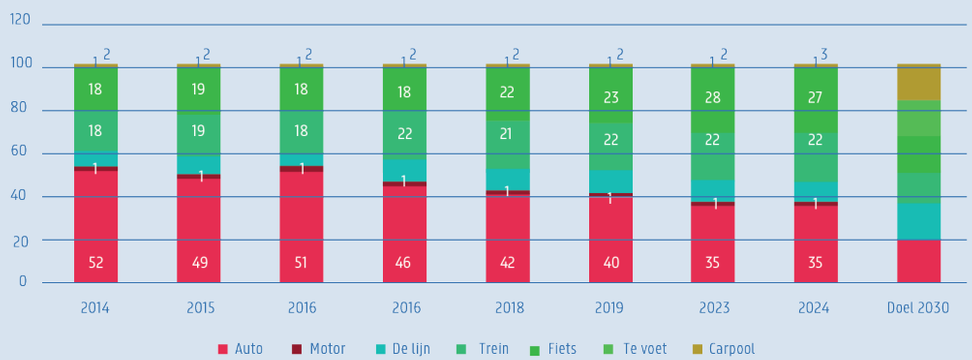

Onze doelstelling is duidelijk: tegen 2030 moet 80% van alle verplaatsingen duurzaam zijn. Voor de resterende automobiliteit geven we voorrang aan deelwagens en elektrische wagens. Op elke campus passen we het STOP-principe toe: fietsers krijgen voorrang en kunnen dichtbij stallen, parkeerplaatsen worden beperkt en geclusterd, en vrijgekomen ruimte wordt benut voor trage mobiliteit en ontharding. Zo wordt de autoparking van het rectoraat omgevormd tot een groot fietsgebouw, en op Campus Sterre herschikken we parkeerplaatsen bij de bouw van S11. Duurzame mobiliteit, ontmoetingsruimte en groen krijgen voorrang op de auto. Telewerk heeft bovendien extra ruimte vrijgemaakt in parkings, die nu een alternatieve en duurzame invulling krijgt.

Met de ontharding en vergroening van Campus Coupure en Campus Dunant sluit de UGent een vierjarig samenwerkingsproject met de Ekkergembuurt af. Wat begon als een burgerinitiatief, groeide uit tot een voorbeeld van hoe universiteit en buurt samen kunnen bouwen aan een klimaatbestendige stad.

“De relaties warmen op en de buurt koelt af”

Architect-stagiair David Van Oostende: “Het initiatief voor dit project is gestart vanuit de wijk. Enkele buren wilden deelnemen aan Groenblauwe Parels, een Vlaamse oproep voor ontharding en vergroening van stedelijke omgevingen. Het project omvat vier subprojecten rond ontharding en vergroening, waaronder op Campus Dunant en Campus Coupure. Ik heb voor Campus Coupure de omgevingsvergunning ingediend en heb er de werf opgevolgd. Het was een uitdagende evenwichtsoefening om ieders noden te beantwoorden. Campus Coupure is een beschermd monument, gelukkig ging Monumentenzorg volledig mee in ons verhaal. Meer nog, onze plannen versterken volgens hen de erfgoedwaarde en de beleving van de campus. Ook onze keuze voor grotere bomen vonden ze geen negatieve impact hebben.”

Coördinator groenonderhoud van de UGent Jan De Doncker: “Wat we nu afronden op Campus Coupure is het sluitstuk van vier jaar samenwerken. Dit is voor ons het eerste project waarbij we zo intensief hebben samengewerkt met de buurt. In de voorontwerpfase hebben we samen de plannen verfijnd en de puzzel gelegd. Op Campus Dunant hebben we de fietsenstalling voor de ingang verplaatst en zo’n 300 m² onthard voor een klimaatbestendige beplanting. De meeste ontharding van de in totaal 1.500 m2 gebeurde op Campus Coupure, met 900 m². Op Campus Coupure hebben we kasseien vervangen door een aangepaste bloemenmengeling op de bestaande zandige onderfundering. Er werden ook twee wadi's aangelegd om regenwater van de daken en de resterende verharding te laten infiltreren. Een deel van de kasseien werd hergebruikt om de toegang van de gebouwen heraan te leggen. De imposante paardenkastanje kreeg dankzij de ontharding opnieuw ademruimte. Binnenkort planten we tien nieuwe bomen: hitteresistente soorten zoals de moseik en de netelboom. Voor mijn team begint dan het echte werk – het groenonderhoud – maar dat doen we met veel plezier.”

Buurtbewoner Jean François Van den Abeele: “De geveltuin van 120 meter langs de zijkant van de campus is de langste van de wijk en maakt deel uit van een groene corridor, een ecologisch lint dat als stapsteen werkt voor insecten, zoogdieren en vogels in de wijk. De Geveltuinbrigade heeft samen met studenten en buurtbewoners de tegels gewipt. Ook boeiend: het doctoraatsonderzoek dat op verschillende plekken in de wijk het verkoelende effect van bomen in kaart bracht: er werden verschillen tot 10 graden gevoelstemperatuur gemeten tussen een bosje in Ekkergem en verharde zones. Wat ik zo mooi vind aan dit project, is hoe de samenwerking is gegroeid. We hebben elkaar echt gevonden in onze ambitie om de buurt groener en leefbaarder te maken. De relaties warmen op en de buurt koelt af *(lacht)*.”

WIE ZIJN JAN, DAVID & JEAN FRANCOIS?

- Jan De Doncker: coördinator groenonderhoud bij de Universiteitsdiensten UGent.
- David Van Oostende: architect en projectleider voor het Groenblauwe parelproject bij UGent.
- Jean François Van den Abeele: buurtbewoner en landschapsarchitect.

4. Campusontwikkeling: groeien naar duurzame en klimaatbestendige campussen

WAT WE AL BEREIKTEN

- De structuurvisie ***UGent verbeeldt 2050*** bepaalt de richting voor duurzame campusontwikkeling.
- Campusplannen vertalen die visie naar concrete actiepunten op vlak van energie, water, mobiliteit, open ruimte en biodiversiteit.
- Autoparkings maken plaats voor **fietsen en groene zones** op Campussen Ufo, Sterre en Coupure, Dunant en Blandijn.
- Helofytenvelden zuiveren en hergebruiken water op verschillende campussen.
- De **biodiversity** metric helpt om kwaliteit van groen en biodiversiteit te meten en te sturen.
- Ecologische groenbeheerplannen werden opgemaakt voor Campussen Sterre, Merelbeke, UZ, Ardoyen en Melle.
- De UGent kreeg steun van o.a. het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling **(EFRO)** en de **Blauwgroene parel van de Vlaamse Overheid**.

Toekomstgericht bouwen en denken

De UGent groeit en verandert voortdurend, met meer studenten, nieuwe onderzoeksvormen en innovatieve lesmethodes. Tegelijk staan we voor grote uitdagingen op het vlak van energie, water, biodiversiteit en mobiliteit. Met de structuurvisie *UGent Verbeeldt 2050* hebben we een duidelijke koers uitgezet: compacte, toekomstbestendige campussen die fossielvrij, groen en circulair zijn. Deze visie is vertaald in campusplannen die richting geven aan onderwijs, onderzoek, infrastructuur, mobiliteit, waterbeheer en biodiversiteit. Ze zorgen voor samenhang in projecten en een helder kader voor vergunningen.

Ruimte maken voor water en natuur

Belangrijke stappen zijn al gezet: het clusteren en afbouwen van maaiveldparkings, de omvorming van parkeergebouwen tot fietsenstallingen, de aanleg van helofytenvelden voor waterzuivering en infiltratie, en ecologische groenbeheerplannen. Met de biodiversity metric meten we niet alleen hoeveel groen er is, maar ook de kwaliteit, zodat we bij bouw- en campusplannen doordachte keuzes maken. Dankzij deze visie konden we subsidies binnenhalen, zoals EFRO en de Vlaamse Blauwgroene parel.

Onze doelstellingen: meer groen en biodiversiteit, minder verharding, circulair watergebruik en 15% minder leidingwater tegen 2030. Geplande bouw- en renovatieprojecten fungeren als hefboom om delen van campusplannen uit te voeren. Zo realiseren we bij nieuwbouw S11 op Campus Sterre niet alleen een warmte- en koelingsnet, maar ook investeringen in groen en circulair watergebruik. Wat we aanpakken, pakken we onmiddellijk goed aan met een duidelijk eindbeeld voor ogen.

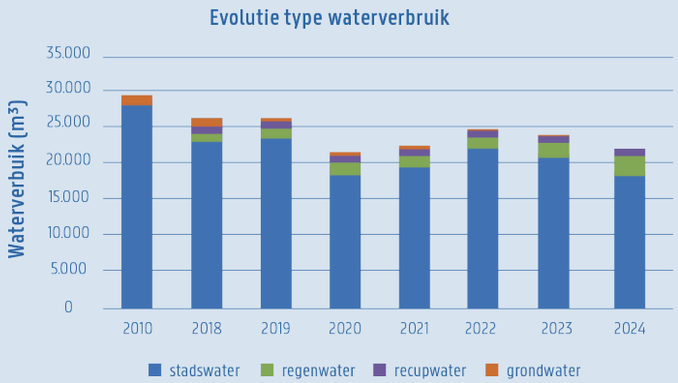

ONZE DOELEN VOOR 2025–2028

- Campussen ontwikkelen tot **klimaatbestendige en leefbare omgevingen** voor werken, studeren en ontmoeten.
- Groen en biodiversiteit uitbreiden en de kwaliteit ervan verhogen.
- Leidingwaterverbruik tegen 2030 met **15% verminderen** ten opzichte van 2019.
- Maximaal inzetten op **circulair waterbeheer** en hergebruik van regen- en afvalwater.
- Verharding afbouwen en ruimte creëren voor water en natuur.

ONZE VOLGENDE STAPPEN

- **Ontharden en vergroenen** van campussen.
- Grondig onderzoek naar alternatieven bij nieuwe inname van groen.
- Bouw- en renovatieprojecten inzetten als hefboom voor campusplannen.
- Inspelen op opportuniteiten die zorgen voor een versnelde uitvoering van goedgekeurde campusplannen, zoals subsidies en living labs, bottom-up-initiatieven …
- Biodiversity metric verder integreren als beslissings- en monitoringsinstrument.
- Circulair bouwen opnemen als toetssteen in lopende projecten.

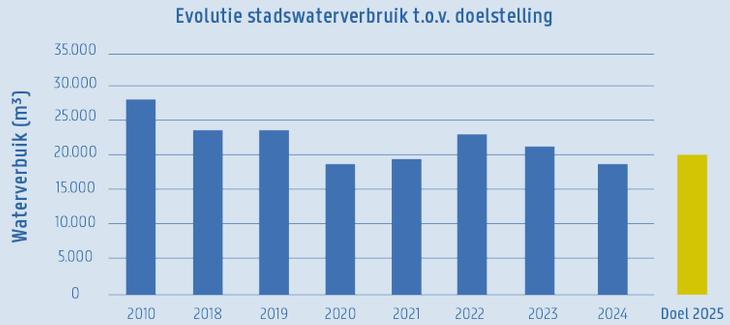

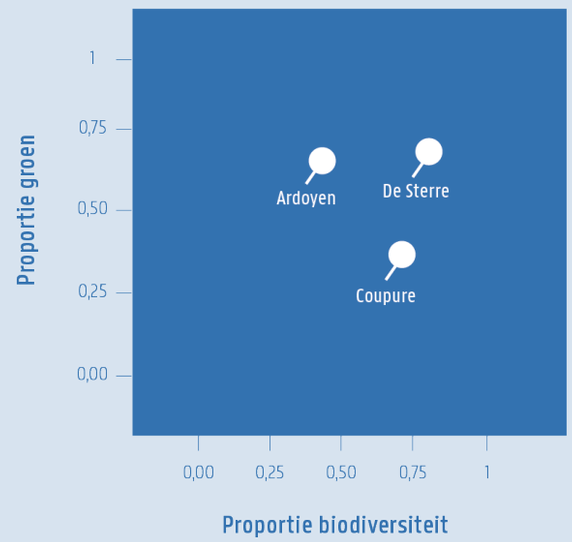

De UGent groeit stap voor stap naar een netwerk van duurzame campussen.

Van afval tot actie

Twee UGent'ers over duurzaamheid in én buiten het labo

Wat krijg je als je twee UGent'ers samenbrengt die elkaar niet kennen, maar wel een passie delen? Professor Johan Winne (faculteit Wetenschappen) en John Buffel (faculteit Bio-ingenieurswetenschappen) hebben hetzelfde doel: hun respectievelijke labo's verduurzamen.

"Toen ik mijn loopbaan als UGent'er startte, merkte ik dat duurzaamheid in het labo nog weinig aandacht kreeg", vertelt John. Hij werkt als ATP-medewerker in een labo aan de faculteit Bio-ingenieurswetenschappen. "De aandacht ging toen vooral naar wetenschappelijke resultaten, minder naar de ecologische voetafdruk."

Dat is ook voor Johan, hoofddocent Chemie en veiligheidscoördinator, herkenbaar. "In de jaren zeventig was het zelfs de gewoonte om vluchtige chemicaliën op het dak van dit gebouw (gebouw S4 van Campus De Sterre, *nvdr.*) te dumpen en te laten verdampen. Over de milieu-impact werd toen niet nagedacht."

Maar het probleem zit ook in de enorme energetische voetafdruk van een labo. "Een labo is een grote verbruiker van stroom en fossiele brandstoffen. Eén werkende trekkast kan meer verbruiken dan meerdere gezinnen. En zo hebben we er een honderdtal staan", zegt Johan. "En dan hebben we het nog niet over de -80 °C diepvriezers", vult John aan.

STUDENTEN ALS HEFBOOM

Toch geloven ze in vooruitgang, stap voor stap. "We ontdekten dat bijna de helft van ons chemisch afval eigenlijk gewoon plastic was," zegt John. "Dus zijn we begonnen met aparte inzameling. Dat was in het begin even wennen, want waar ligt de grens tussen 'gecontamineerd' en niet, maar het heeft ons afvalvolume drastisch verlaagd." Johan vult aan: "In onze practica maken we grote winst door experimenten te verkleinen of zelfs te schrappen. De beste afvalstroom is diegene die je niet creëert."

Het helpt dat hun labo's vol jonge mensen zitten. "Studenten zijn een enorme motor," zegt Johan. "Als je iets verandert, pikken zij dat meteen op. Ze hebben nooit anders gekend en nemen dat duurzame denken mee naar hun latere onderzoek."

> "De beste afvalstroom is diegene die je niet creëert."
> JOHAN

JOHAN WINNE
- Professor Johan Winne is hoofddocent aan de vakgroep Chemie (faculteit Wetenschappen).

JOHN BUFFEL
- werkt als ATP-medewerker in labo CAPTURE aan de faculteit Bio-ingenieurswetenschappen.

Voor andere duurzaamheidswinsten moet je verder kijken. "We werken aan een Central Teaching Lab: een duurzaam ingericht gebouw voor alle practica. Nu zijn die verdeeld over verschillende gebouwen, die allemaal aan renovatie toe zijn", legt hij uit. "Die labo's centraliseren, kan een gigantische impact hebben op duurzaamheid."

OPTIMISTISCH

Zijn ze daar privé ook zo mee bezig? "Ik heb geen auto meer en probeer zoveel mogelijk te fietsen", zegt John. "Al zondig ik ook wel eens met een stuk vlees. Niemand is perfect *(lacht)*."

Johan is altijd al bezig geweest met duurzaamheid. "Al bekijk ik het wel nuchter, als wetenschapper. Mensen zeggen vaak: chemie ís het probleem. Ik geloof dat chemie net de oplossing kan zijn. Zonder nieuwe materialen en processen geraken we er niet."

Wat John en Johan bindt, is niet alleen hun werk, maar ook hun optimisme. "Niets doen is geen optie meer," aldus John. "Stap voor stap komen we vooruit." Johan sluit aan: "Ik zie het elke dag: er is al zoveel verbeterd. Als we bewust blijven nadenken en elkaar versterken, komen we er wel."

5. Circulaire materialen en duurzame voeding

WAT WE AL BEREIKTEN

- Duidelijke duurzaamheidseisen worden standaard opgenomen in aanbestedingen voor o.a. schoonmaak, meubilair en bureaumateriaal, drukwerk en papier en ICT-materiaal. Voor voeding geldt dat we in onze resto's gaan voor plantaardige soepen, vlees van Europese origine, rijst met het fairtrade-label … Wat betreft de broodjes mikken we op een vegetarisch aanbod van minstens 50%, geen runds- of lamsvlees, vis met een duurzaamheidslabel …
- Richtlijnen voor afvalvrije events, duurzame catering en selectieve inzameling.
- Samenwerking met Close The Gap, Recupel, Repair Cafés en Let's Save Food.
- Deelplatform voor boeken, studiemateriaal en meubilair.
- Drinkfonteinen i.p.v. waterflesjes in drankautomaten.

Circulair denken als norm

Circulariteit gaat verder dan recycleren. Het is een andere manier van ontwerpen en werken: van product naar dienst, van bezitten naar delen, van weggooien naar behouden. Deze aspecten moeten we zo goed als mogelijk proberen meenemen in ons aankoop- en gebouwbeleid.

De UGent zet sterk in op circulariteit en duurzame consumptie. Voor aankopen en materiaalbeheer hanteren we duurzaamheidseisen in aanbestedingen, van schoonmaakproducten tot ICT-materiaal met TCO-label. We stimuleren hergebruik via deelplatformen en werken samen met organisaties zoals Close The Gap en Recupel voor inzameling van afgedankte apparatuur. Ons beleid focust op levensduurverlenging, afvalreductie en het vermijden van wegwerpmaterialen. Bij aanbestedingen wegen we af of duurzaamheidscriteria substantieel bijdragen aan onze doelstellingen en integreren we ze waar relevant. Voor circulair bouwen is een kadernota en handleiding ontwikkeld om hergebruik en circulaire principes in projecten te verankeren.

De kracht van de eiwitshift

Ook voeding speelt een belangrijke rol. De UGent streeft naar een eiwitshift naar 60% plantaardige eiwitten en 40% dierlijke tegen 2030. Dat engagement komt voort uit de Green Deal Eiwitshift van de Vlaamse overheid. In onze resto's en cafetaria bieden we daarom plantaardige opties, maar ook tijdens vergaderingen en op events. Pilootprojecten zoals het proefproject waarbij opnieuw zelf gekookt wordt in resto Coupure en een duurzaam buffet wordt aangeboden en richtlijnen voor duurzame catering moeten consumptiepatronen geleidelijk veranderen. Zo draagt de UGent als kennisinstelling actief bij aan een duurzamer voedselsysteem.

Ons beleid focust op levensduurverlenging, afvalreductie en het vermijden van wegwerpmaterialen.

ONZE DOELEN VOOR 2025–2028

- Duurzaamheidscriteria integreren in alle raamovereenkomsten.
- Levensduur van ICT-materiaal verlengen.
- Afval verminderen en hergebruik en recyclage stimuleren.
- Vermijden van verpakkingsafval en wegwerpmaterialen.
- Tegen 2030: eiwitshift naar 60% plantaardige eiwitten en 40% dierlijke.
- Voedselverspilling vermijden via voorraadbeheer en samenwerking.

ONZE VOLGENDE STAPPEN

- Duurzaamheidscriteria verder integreren in aanbestedingen en selectieleidraden.
- Aankoopbeleid professionaliseren en expertise delen tussen diensten en faculteiten.
- Actief inzetten op **gezamenlijke aankopen** waar duurzaamheid en kosteneffici-entie samengaan.
- Circulair bouwen verder implementeren in alle projecten.
- Experimenteren met een duurzaam buffet (hoofdzakelijk plantaardige eiwitten, lokaal en seizoensgebonden, restjes verwerken in soep, geen wegwerpverpakking) op Campus Coupure en verdere uitrol bij een positief resultaat.
- Duurzame catering op universiteitsbrede events.

Hoe de nieuwe generatie aan een duurzame toekomst bouwt

Wekelijks vind je studenten Shaymaa Hamash, Joppe Raymaekers en Ansje Uytterhoeven twee halve dagen in de Green Office van de UGent. “Soms meer”, vertellen ze, “om anderen te helpen met hun project of als er hier iets te doen is.” Hun engagement toont dat duurzaamheid sterk leeft onder studenten en dat de Green Office een plek is waar ideeën, ontmoeting en actie samenkomen.

WIE ZIJN SHAYMAA, JOPPE EN ANSJE?

- Bio-ingenieur Shaymaa Hamash zit in het laatste jaar van de master sustainable land management aan de faculteit Wetenschappen. Ervoor behaalde ze een bachelor in environmental engineering aan de Palestine Polytechnic University in Hebron en een master in water resources engineering aan de KU Leuven.
- Joppe Raymaekers zit in het laatste jaar van zijn educatieve bachelor secundair onderwijs aan de Arteveldehogeschool.
- Ansje Uytterhoeven sluit in januari de educatieve master in maatschappijwetenschappen af. Daarvoor behaalde ze een bachelor in sociale wetenschappen en een master in conflict & development aan de faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen.

1 Wat houdt jullie engagement voor de Green Office in?

Shaymaa: “Vanuit mijn achtergrond als bio-ingenieur en mijn Palestijnse herkomst voelde ik me meteen aangesproken door wat hier gebeurt. Ik werk onder andere rond duurzame mobiliteit en hoe we die beter kunnen inzetten binnen de universiteit. Ik ben ook betrokken bij een project om de biodiversiteit op de campus te vergroten. Voor mij is het belangrijk dat we duurzaamheid breed zien: het gaat om milieu, maar ook om mensen en inclusie.”

Ansje: “Ik heb de Green Office leren kennen tijdens een Summer School over duurzaamheid en degrowth. Later deed ik er stage tijdens mijn master conflict & development. Daaruit is het project student teams for sustainability ontstaan. Studenten weten zelf vaak goed wat er duurzamer kan in hun faculteit. Vanuit de Green Office coördineer ik nu drie studententeams. Ze krijgen expertise, ruimte en budget om hun ideeën uit te werken. Mijn droom is dat er op elke faculteit zo’n studententeam actief is.”

Joppe: “Mijn focus ligt op duurzame voeding. Samen met een collega onderzocht ik hoe de voedselstrategie aan de universiteit duurzamer kan. Zo zijn we nu bezig met het promoten van een website die faculteitsmedewerkers moet bijstaan bij het vinden van duurzame catering voor evenementen. Het gaat dus breder dan enkel de studentenrestaurants. Daarnaast organiseren we workshops, bijvoorbeeld rond fermentatietechnieken, en werken we samen met externe organisaties. Momenteel ontwikkelen we ook een eiwitindicator om na te gaan hoeveel plantaardige en dierlijke eiwitten in de studentenresto’s verkocht worden. Zo kunnen we concreet werken aan een duurzamere voedselkeuze.”

→

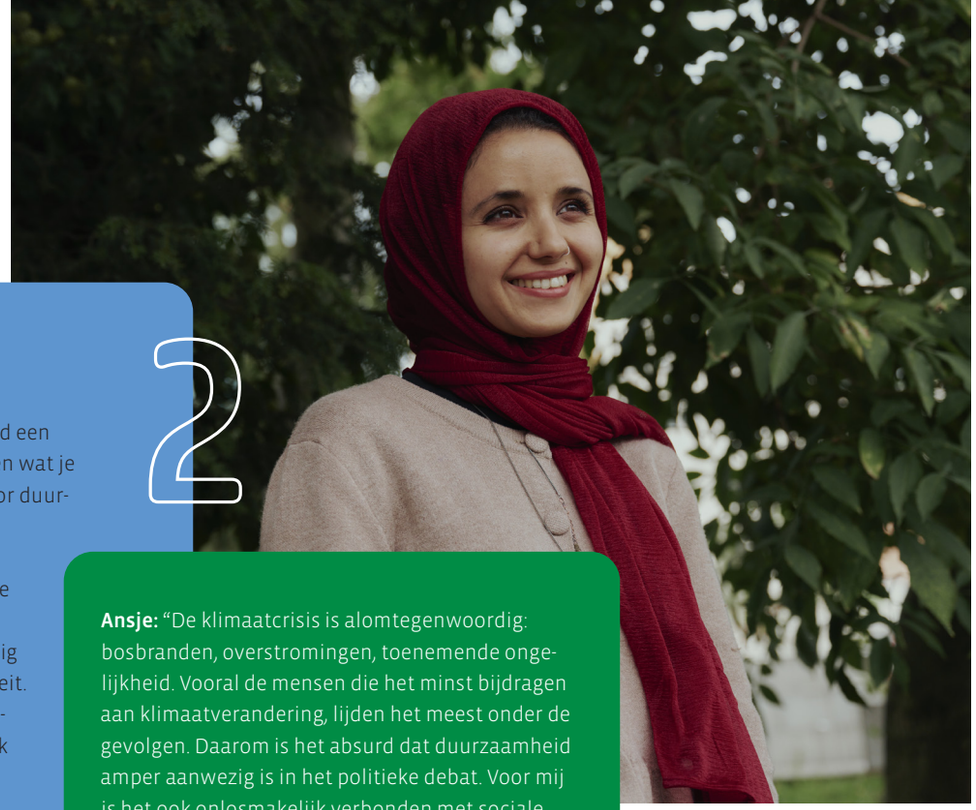

2

Waarom is duurzaamheid belangrijk voor jou?

Shaymaa: "Voor mij is duurzaamheid een levensstijl. Het gaat erom te beseffen wat je impact is op je omgeving. Alleen door duurzaamheidsdenken te integreren in elk aspect van je leven – en het niet te zien als een extraatje – kunnen we betere leefomgevingen creëren. Ik droom ervan dat de hele wereld bezig is met duurzaamheid en biodiversiteit. Nu lijkt het soms alsof ik in twee werelden leef: één waarin dit belangrijk is, en één waarin mensen er geen waarde aan hechten. Terwijl je pas waarde hebt als mens, als je waarde hecht aan je omgeving."

Ansje: "De klimaatcrisis is alomtegenwoordig: bosbranden, overstromingen, toenemende ongelijkheid. Vooral de mensen die het minst bijdragen aan klimaatverandering, lijden het meest onder de gevolgen. Daarom is het absurd dat duurzaamheid amper aanwezig is in het politieke debat. Voor mij is het ook onlosmakelijk verbonden met sociale rechtvaardigheid. Ik wil niet leven in een wereld waarin ongelijkheid en genocide genormaliseerd zijn. Op lange termijn wil ik als leerkracht jongeren laten zien dat duurzaamheid en sociale rechtvaardigheid ook hun strijd is. Ik hoop dat ze hun eigen acties zullen opzetten, zodat er een kettingreactie ontstaat."

Joppe: "Ik merk dat veel mensen de moed niet willen opgeven. Dat geeft me kracht. Duurzaamheid leeft breed bij studenten. Heel wat studentenorganisaties zijn ermee bezig, niet alleen in Gent. Ik wil daar graag mijn steentje aan bijdragen. Als jonge generatie hebben we de verantwoordelijkheid om het beter te doen voor wie na ons komt. Duurzaamheid is zo verweven met ons dagelijks leven dat je er niet omheen kan."

3

Hoe is duurzaamheid in jouw leven gekomen?

Joppe: "In het secundair, via kleine acties op school zoals herbruikbare drinkflessen of een inzamelactie voor drinkbaar water en sanitair op scholen in Oeganda. Zo leerde ik de link te leggen tussen ons gedrag en de wereld om ons heen."

Ansje: "Mijn ouders hebben me altijd opgevoed met sociale en duurzame waarden. Op mijn elfde kreeg ik van mijn juf een boek over een klimaatactivist die twee jaar in een boom woonde, omdat ik zelf altijd in bomen klom *(lacht)*. Het zaadje was geplant. Via de schoolstakingen *Fridays for Future* vond ik mijn eerste community, later volgde ik de Summer School in de Green Office. Dat voelde als thuiskomen."

Shaymaa: "In mijn cultuur speelt duurzaamheid al generaties een rol. Mijn moeder en grootmoeder hergebruiken materialen en gaan bewust om met voeding. In Palestina is toegang tot water een groot probleem, door het discriminerende waterbeleid van Israël. Daarom koos ik ook voor een opleiding in environmental engineering: om oplossingen te zoeken voor duurzaam waterbeheer."

4

Wie zijn jouw rolmodellen?

Shaymaa: "Mijn oma. Ze leidde een eenvoudig boerenbestaan, tot ze in 1948 werd verdreven van haar land. Ondanks het nieuwe leven dat ze als vluchtelinge en moeder van zeven moest opbouwen, bleef ze haar liefde voor tradities, natuur en gezonde voeding koesteren. Ze leefde duurzaam en bewust zonder dat woord ooit te kennen."

Ansje: "Mijn lief is mijn grootste rolmodel. Zij leerde me dat activisme veel meer is dan betogen: je kan bewustzijn creëren op talloze manieren. Daarnaast leer ik enorm veel van de collega's in de Green Office, die elk met hun eigen invalshoek duurzaamheid invullen."

Joppe: "Voor mij zijn de studenten hier in de Green Office mijn rolmodellen. Iedereen kijkt vanuit een andere achtergrond naar duurzaamheid, en dat geeft telkens nieuwe inzichten."

6. Financiële hefbomen voor een duurzame toekomst

WAT WE AL BEREIKTEN

- Oprichting van een **provisie voor duurzame maatregelen**, opgebouwd uit subsidies en gerealiseerde besparingen, ingezet om duurzaamheids-doelstellingen te halen.
- **CO_2-bijdrage voor vluchten**, gelijk aan de ETS-prijs per ton CO_2, gebruikt voor:
  - boscompensatie,
  - subsidies voor duurzame internationale dienstreizen,
  - financiering van living labs in het kader van het Klimaatplan.
- **Duurzaam beleggingskader**: sinds 2018 geen investeringen meer in bedrijven die actief zijn in kolen-, olie- en gaswinning, raffinage, transport of fossiele energieopwekking.

ONZE VOLGENDE STAPPEN

- Jaarlijkse aanpassing van de **CO_2-bijdrage** aan het ETS-gemiddelde en optimalisatie van inning (intern of via reisbureau) om meer interne duurzaamheidsmaatregelen te financieren.
- Evaluatie en bijsturing van het **duurzaam beleggingskader** uit 2017 op basis van nieuwe regelgeving.

Investeren in klimaatambitie

Duurzaamheid vraagt investeringen, maar ook nieuwe manieren van financieren. De UGent beschouwt middelen niet enkel als kosten, maar als hefbomen voor verandering.

De UGent zet financiële middelen strategisch in om de duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. We hebben een provisie opgebouwd uit subsidies en gerealiseerde besparingen, die wordt gebruikt voor projecten die bijdragen aan onze klimaatambities. Daarnaast heffen we een CO_2-bijdrage op vliegreizen. Deze bijdrage financiert onder meer boscompensatie, subsidies voor duurzame internationale dienstreizen en living labs binnen het Klimaatplan.

Ook ons beleggingsbeleid is verduurzaamd: sinds 2018 investeren we niet meer in bedrijven die fossiele brandstoffen winnen, raffineren, vervoeren of gebruiken voor energieopwekking.

Om deze aanpak verder te versterken, passen we de CO_2-bijdrage jaarlijks aan en optimaliseren we de inning om extra middelen vrij te maken voor interne maatregelen. Daarnaast evalueren we ons duurzaam beleggingskader en sturen het bij in lijn met nieuwe Europese regelgeving, zoals de Sustainable Finance Disclosure Regulation uit 2019.

Duurzaamheid is geen apart luik van het budget, maar een rode draad in elk beleidsdomein.

UNIVERSITEIT
GENT

V.U. Petra De Sutter, rector UGent • p.a. Functiedomein Communicatie en Marketing UGent, Campus Ufo, Rectoraat, Sint-Pietersnieuwstraat 25, 9000 Gent.